

LBRIS

We know
books

SAIFEDEAN AMMOUS

**STANDARDUL
BITCOIN**

**Alternativa descentralizată
la băncile centrale**

*Traducere din limba engleză și note de
Anca Smaranda Manolescu*

Rădești
2021

Despre Autor		ix
Prefața autorului pentru tipărirea actualizată din 2021		xi
Cuvânt-înainte de Michael Saylor		xiii
Introducere		xvii
Capitolul 1	Banii	1
Capitolul 2	Banii primitivi	11
Capitolul 3	Banii metalici	17
	De ce aurul?	19
	Epoca aurului și declinul Romei	25
	Imperiul Bizantin și moneda bezant	27
	Perioada Renașterii	29
	La Belle Époque	34
Capitolul 4	Moneda fiduciară	41
	Naționalismul monetar și sfârșitul lumii libere	43
	Perioada interbelică	47
	Cel de-al Doilea Război Mondial și Bretton Woods	53
	Istoricul monedei fiduciare	59
Capitolul 5	Moneda și preferința temporală	71
	Inflația monetară	79
	Economisirea și acumularea de capital	87
	Inovații: „De la zero la unu“ vs. „De la unu la n“	93
	Progresul artistic	96
Capitolul 6	Sistemul informațional al capitalismului	101
	Socialismul aplicat pe piața de capital	105
	Ciclurile economice și crizele financiar-economice	109
	Baze solide pentru comerț	122

Capitolul 7	Moneda durabilă și libertatea individuală	129
	Ar trebui ca statul să gestioneze masa monetară?	130
	Moneda precară și războiul perpetuu	139
	Statul minimal vs. statul omnipotent	142
	Fenomenul „bezzle“	148
Capitolul 8	Moneda digitală	161
	Bitcoin ca numerar digital	162
	Masa monetară, valoarea și tranzacțiile	171
	Anexa Capitolului 8	185
Capitolul 9	La ce folosește Bitcoin?	187
	Mijloc de economisire	187
	Suveranitatea individuală	193
	Decontarea la nivel internațional și online	198
	Unitate de cont globală	205
Capitolul 10	Întrebări despre Bitcoin	211
	Este o risipă mineritul de Bitcoin?	211
	În afara controlului: de ce nimeni nu poate schimba Bitcoin?	216
	Antifragilitatea	224
	Se poate îmbunătăți Bitcoin?	226
	Este Bitcoin pentru infractori?	232
	Cum să distrugi bitcoin: un ghid pentru începători	234
	Criptomonedele alternative	245
	Tehnologia Blockchain	251
	Mulțumiri	267
	Bibliografie	269
	Resurse online	275
	Lista graficelor	277
	Lista tabelelor	279
	Index	281

Introducere

In data de 31 octombrie 2008, un programator, folosind pseudonimul de Satoshi Nakamoto, trimite un e-mail către o listă de corespondență alcătuită din pasionați în criptografie pentru a anunța crearea unui „nou sistem de monedă electronică, complet descentralizat, care nu necesită încrederea în vreo terță parte pentru realizarea transferurilor”². Acesta atașează în e-mail un sumar explicativ al lucrării, prin care arată conceptul său, alături de un link unde întregul conținut este accesibil online. În esență, bitcoin furniza o rețea de plăți care avea la bază o monedă proprie și punea la dispoziția utilizatorilor săi un mijloc sofisticat pentru verificarea tranzacțiilor, care elimina nevoia de a avea încredere în vreun alt membru al rețelei. Moneda a fost emisă la un curs predeterminat pentru a răsplăti membrii care și-au folosit propria putere de calcul pentru verificarea tranzacțiilor, fiindu-le oferită astfel o recompensă pentru munca lor. Cel mai uimitor aspect al acestei invenții a fost că, spre deosebire de multe alte încercări anterioare de creare a unei monede digitale, aceasta chiar a funcționat.

Deși conceptul Bitcoin era unul inteligent și bine organizat, nimeni nu ar fi crezut că un asemenea experiment neașteptat ar interesa și pe altcineva în afara cercurilor de „tocilari” din domeniul criptografiei. Cam aceasta a fost soarta la început, în primele câteva luni. Doar câteva zeci de utilizatori din întreaga lume se alăturau rețelei și se angrenau în procesul de minerit și tranzacționare cu această monedă, care a început să dobândească statutul de obiect digital de colecție.

² Textul complet al e-mailului poate fi consultat în arhiva Institutului Satoshi Nakamoto, unde se găsesc și celelalte scrieri cunoscute ale lui Satoshi Nakamoto, la adresa: www.nakamotoinstitute.org. „Re: Bitcoin P2P e-cash paper”. Recepționat de The Cryptography Mailing List, 31.10.2008.

Însă, în octombrie 2009, pe o bursă de schimb online³, s-au vândut 5.050 bitcoini pentru 5,02 \$, la un preț de 1 \$ pentru 1.006 bitcoini. Acest moment a reprezentat prima achiziționare de bitcoini cu bani⁴. Prețul a fost calculat prin măsurarea valorii energiei electrice necesare pentru producerea unui bitcoin. În termeni economici, acest moment major a fost, fără îndoială, cel mai important din viața bitcoin. Începând cu acel moment, Bitcoin nu mai era doar un simplu joc digital, practicat de o comunitate izolată de programatori. Acum devenise un bun de piață evaluat printr-un preț, care arăta faptul că cineva, undeva, i-a acordat o valoare pozitivă. În data de 22 mai 2010, altcineva a plătit 10.000 de bitcoini pentru a-și cumpăra două pizza care valorau 25 \$, ceea ce a reprezentat prima dată când bitcoin era folosit ca mijloc de schimb.

De atunci, rețeaua bitcoin a crescut ca număr de utilizatori, tranzacții și putere de calcul folosită, iar valoarea monedei a crescut și ea rapid, depășind 7.000 \$ per bitcoin în noiembrie 2017⁵. Opt ani mai târziu, este clar că această invenție nu mai este doar un joc online, ci o tehnologie care a trecut testul pieței și care este folosită de multă lume pentru realizarea obiectivelor din lumea reală. Iar cursul său de schimb este constant anunțat la televizor, în ziare și pe site-uri web, împreună cu cel al monedelor naționale.

Bitcoin poate fi mai bine perceput ca un software distribuit, care permite transferul de valoare folosind o monedă ce este protejată împotriva unei eventuale inflații, fără a fi necesară implicarea unor terțe părți care se bazează pe încredere. Cu alte cuvinte, bitcoin automatizează funcțiile unei bănci centrale moderne și le face predictibile și practic imuabile, programându-le într-un cod descentralizat, distribuit către milioane de membri ai rețelei. Niciunul din acești membri nu poate modifica codul fără acordul celorlalți. Acest lucru face ca bitcoin să fie primul exemplu operațional fiabil de *numerar digital*⁶ și de *monedă dură digitală*⁷. Deși bitcoin este o invenție nouă a erei digitale, problemele pe care intenționează să le rezolve – în speță, furnizarea unei forme monetare controlată în totalitate de deținătorul său și susceptibilă de a-și menține valoarea pe termen lung – sunt vechi de când lumea. Această

³ New Liberty Standard, în prezent închisă, www.newlibertystandard.wikifoundry.com/.

⁴ Popper Nathaniel, *Digital Gold: Bitcoin and the Inside Story of the Misfits and Millionaires Trying to Reinvent Money*, HarperCollins, 2015.

⁵ Cu alte cuvinte, după opt ani ca bun de piață și la data scrierii acestei cărți, un bitcoin s-a apreciat de aproape opt milioane de ori sau, mai exact, cu 793.513.944% din prețul său inițial de 0,000994 \$, la cel mai mare preț al său de până atunci, 7.888 \$.

⁶ N.t.: Expresia *digital cash* se referă la o monedă cu aceleași funcții ca ale banilor de hârtie, care are proprietatea anonimului și a transferabilității.

⁷ N.t.: Autorul folosește expresia *hard money* în sensul de monedă dificil de extras (bunăoară, aurul) sau de produs (Bitcoin).

carte prezintă, atât o abordare a acestor probleme, bazată pe ani de studiu al acestei tehnologii, cât și problemele economice pe care această tehnologie le rezolvă. De asemenea, lucrarea va arăta cum societatea a găsit deja soluții pentru aceste probleme de-a lungul istoriei. Concluzia mea îi poate surprinde pe aceia care etichetează bitcoin drept o escrocherie sau un tertip al speculanților dornici să facă bani ușor. Într-adevăr, bitcoin îmbunătățește soluțiile precedente de „mijloace de economisire“, iar aptitudinea sa de a deveni monedă durabilă a erei digitale îi poate lua prin surprindere pe sceptici.

Istoria poate anticipa ce va urma, mai ales atunci când este examinată cu atenție. Iar timpul ne va spune exact cât de temeinic este cazul analizat în prezenta carte. Prima parte a acestei cărți explică ce sunt banii, și care sunt funcțiile și proprietățile acestora. În calitate de economist, cu studii în inginerie, am căutat mereu să înțeleg o tehnologie din prisma problemelor pe care aceasta intenționează să le rezolve, aspect care permite identificarea esenței sale funcționale și separarea ei de caracteristicile incidentale, cosmetice și nesemnificative. Înțelegând problemele pe care banii încearcă să le rezolve, putem înțelege ce face ca o monedă să fie durabilă⁸, iar apoi, este suficient să aplicăm acest cadru conceptual și altor bunuri, precum cochiliile de scoici, mărgelile, metalele și banii fiduciar, pentru a vedea cum și de ce unele bunuri au îndeplinit în trecut funcția de bani, ca mijloc de schimb și ca mijloc de economisire, iar altele nu.

A doua parte a acestei cărți pune în discuție implicațiile individuale, sociale și globale ale formelor monetare durabile și precare, de-a lungul istoriei. O monedă durabilă permite oamenilor să gândească pe termen lung, să economisească și să investească mai mult în viitor. Economisirea și investiția pe termen lung reprezintă cheia către acumularea de capital și către progresul uman. Banii reprezintă sistemul de informare și de măsurare a unei economii, iar moneda durabilă este cea care permite comerțului, investițiilor și antreprenoriatului să se dezvolte pe niște baze solide. La polul opus, o monedă precară transformă tot acest proces într-un haos. O monedă durabilă este, de asemenea, un element esențial într-o societate liberă, întrucât constituie un scut eficient împotriva guvernelor despotice.

⁸ N.t.: Autorul folosește noțiunile de *sound money* și *unsound money* pentru a descrie, pe de-o parte, o monedă a cărei valoare este determinată de către piață și care este dificil de emis, iar la capătul opus, o monedă a cărei valoare este impusă de către o instituție bancară centrală și reprodusă în mod arbitrar (precară). „*Sound*“ provine, etimologic, de la monedele de aur care puteau fi identificate ca autentice prin felul specific în care sunau. Noțiunea de *sound money* se mai poate traduce în română și prin „monedă sănătoasă“, „monedă nealterată“, „monedă produsă de piața liberă“, „monedă durabilă“, iar *unsound money* se poate traduce prin „monedă precară“, „monedă alterată“, „monedă creată de stat“.

LIBRIS | We know books

A treia secțiune a cărții explică modul de funcționare a rețelei bitcoin și prezintă cele mai notabile atribute ale sale. Aceasta analizează potențialele întrebări ale bitcoin, ca formă de monedă durabilă, dar și cazurile în care bitcoin este inoperant. De asemenea, vor fi abordate cele mai frecvente neînțelegeri și concepții eronate în privința acestuia.

Această carte își propune să ajute cititorul să înțeleagă economia bitcoin și modul în care acesta funcționează ca o iterație digitală a numeroaselor tehnologii folosite pentru a îndeplini funcțiile banilor de-a lungul istoriei. Această carte nu constituie o reclamă sau o invitație spre a cumpăra Bitcoin. Nici pe departe. Valoarea bitcoin va fi cel mai probabil una volatilă, cel puțin pentru o perioadă; rețeaua Bitcoin poate avea succes sau poate eșua, din multe motive previzibile sau imprevizibile; folosirea lui necesită competențe tehnice și presupune riscuri, făcându-l astfel nepotrivit pentru multă lume. Această carte nu oferă sfaturi de investiții, însă își propune să ajute la elucidarea proprietăților rețelei și a modului său de funcționare, pentru a oferi cititorilor o bună înțelegere a ceea ce reprezintă bitcoin înainte ca aceștia să decidă dacă doresc să o utilizeze sau nu.

Numai după o bună înțelegere și după un studiu amănunțit și exhaustiv al aspectelor operaționale practice ale deținerii și acumulării de bitcoin, cineva poate lua în considerare să dețină valoare în bitcoin. Deși creșterea valorii de piață a bitcoin poate sugera că este o investiție fără riscuri, o privire mai atentă asupra numeroaselor atacuri cibernetice, escrocherii și eșecuri de securitate, care i-au deposedat pe mulți de bitcoin, oferă un avertisment descurajant pentru oricine consideră că deținerea de bitcoin asigură un profit garantat. Dacă după ce citești această carte, consideri că moneda bitcoin este ceva ce merită deținut, atunci prima ta investiție nu ar trebui să fie în cumpărarea de bitcoin, ci o investiție de timp pentru a înțelege cum să cumperi, să acumulezi și să deții bitcoin în siguranță. Prin natura inerentă a bitcoin, astfel de cunoștințe nu pot fi delegate sau externalizate. Nu există nicio alternativă în privința responsabilității personale pentru oricine este interesat să folosească această rețea, iar acest lucru reprezintă adevărata investiție care trebuie făcută pentru a înțelege bitcoin.

Capitolul 1

Banii

Bitcoin reprezintă cea mai nouă tehnologie care îndeplinește funcția de bani – o invenție care valorifică posibilitățile tehnologice ale erei digitale, pentru a rezolva o problemă care există încă din cele mai vechi timpuri: transferul de valoare economică în timp și spațiu. Pentru a înțelege bitcoin, trebuie să înțelegem banii, iar pentru a înțelege banii, este indispensabil să înțelegem funcția și istoria banilor.

Cel mai simplu mod prin care oamenii pot schimba valoare este prin schimbul de bunuri valoroase. Acest proces de *schimb direct* se numește troc, și este practicat doar în cercuri restrânse și pentru un număr limitat de bunuri și servicii. Într-o economie ipotetică, cu douăzeci de oameni izolați de lume, posibilitățile de specializare și comerț sunt limitate, iar indivizii au posibilitatea de a participa la producerea de bunuri de bază și de a le schimba între ei în mod direct. Trocul a existat dintotdeauna și continuă să existe și astăzi, însă este mai puțin practicat și îl întâlnim doar în circumstanțe excepționale, între persoane care se cunosc între ele.

Într-o economie mai mare și mai sofisticată, indivizii au posibilitatea de a se specializa în producerea unui număr mai mare de bunuri și de a le schimba cu mai mulți oameni – oameni cu care aceștia nu au mai interacționat și cu care este greu să păstrezi o evidență a bunurilor, serviciilor și

favorurilor. Cu cât piața este mai vastă, cu atât posibilitățile de specializare și de schimb cresc. Însă, în același timp, crește și problema *coincidenței nevoilor*: ceea ce dorești să dobândești este produs de cineva care nu dorește ceea ce ai tu de vânzare. Problema depășește existența unor nevoi diferite pentru bunuri diferite, deoarece există trei dimensiuni distincte ale problemei.

În primul rând, există o lipsă de coincidență în scară: ceea ce îți dorești (să dobândești) este posibil să nu fie de aceeași valoare cu ceea ce deții, iar divizarea unuia dintre bunuri în bucăți mai mici s-ar putea dovedi a fi inefficientă. Imaginați-vă că doriți să vindeți o pereche de pantofi în schimbul unei case; nu puteți cumpăra casa în bucăți mici, fiecare bucată având o valoare echivalentă unei perechi de pantofi, și nici proprietarul casei nu va dori să dobândească toate perechile de pantofi a căror valoare este egală cu valoarea globală a casei. În al doilea rând, există o lipsă de coincidență în timp: ceea ce dorești să vinzi poate fi un produs perisabil, iar ceea ce dorești să cumperi este mult mai durabil și valoros. Astfel, este mult mai dificil să acumulezi suficiente produse perisabile pentru a le schimba mai apoi cu un produs durabil. Nu este ușor să acumulezi suficiente mere pentru a le schimba în același timp cu o mașină, deoarece acestea vor putrezi înainte ca tranzacția să se poată încheia. În cele din urmă, există o lipsă de coincidență în spațiu: poți să vrei să vinzi o casă undeva, pentru a cumpăra alta situată în altă parte, iar casele (în majoritatea lor) nu sunt transportabile. Aceste trei probleme fac ca schimburile directe să fie extraordinar de dificile, făcându-i pe indivizi să caute alte modalități de schimb pentru a-și satisface nevoile economice.

Singura modalitate eficientă pentru a realiza acest lucru este *schimbul indirect*: încercați să găsiți un alt bun, pe care altă persoană dorește să-l cumpere, și găsiți pe cineva care îl va schimba cu dumneavoastră pentru ceea ce doriți să vindeți. Acel bun intermediar reprezintă un *mijloc de schimb*. Și, în timp ce orice bun poate fi un mijloc de schimb, cu cât economia crește și se extinde, cu atât devine mai dificil pentru indivizi să caute în mod constant diferite bunuri pe care alții le doresc și să întreprindă diferite schimburi pentru fiecare din aceste bunuri. O soluție mai eficientă va apărea în mod natural, iar asta numai pentru că cei care o vor descoperi vor fi mult mai productivi decât ceilalți: va apărea un singur mijloc de schimb (sau măcar un număr mic de mijloace de schimb) pentru ca toată lumea să își tranzacționeze bunurile. Un bun care își asumă rolul de mijloc de schimb, acceptat la scară largă, poartă denumirea de bani.

Funcția de mijloc de schimb este, prin excelență, cea mai importantă funcție a banilor – cu alte cuvinte, banii nu sunt un bun dobândit pentru a fi consumat (bun de consum) și nici pentru a fi folosit la producerea altor bunuri (o investiție sau un bun de capital), ci sunt utilizați pentru a fi preschimbați cu alte bunuri. Deși investiția este menită, de asemenea, să aducă venituri care urmează să fie schimbate cu alte bunuri, se diferențiază de bani în trei privințe: în primul rând, investiția oferă rentabilitate, pe când banii nu; în al doilea rând, investiția implică întotdeauna un risc de eșec, în timp ce banii ar trebui să presupună cel mai mic risc; iar în al treilea rând, investițiile sunt mai puțin lichide decât banii, necesitând costuri mai mari de tranzacționare la fiecare operațiune. Acest lucru ne ajută să înțelegem de ce va exista întotdeauna cerere pentru bani și de ce investițiile nu vor putea înlocui niciodată în totalitate banii. Viața umană implică o doză de incertitudine, iar oamenii nu știu cu exactitate când vor avea nevoie de bani și de ce sumă⁹. În toate culturile umane, înțelepciunea milenară arată că indivizii încearcă să economisească o parte din averea lor sub forma banilor, întrucât banii reprezintă cel mai lichid bun cu puțință, permițându-i titularului lor să îi lichideze rapid în caz de nevoie, dar și pentru că aceștia presupun un risc mai mic în comparație cu investițiile. Comoditatea de a deține bani vine cu un preț: sacrificiul consumului pentru care banii ar fi putut fi folosiți și al rentabilității obținute prin investiții.

Studiind astfel de alegeri umane în situații de piață, Carl Menger, întemeietorul Școlii austriece de economie și fondatorul teoriei utilității marginale în economie, a înțeles că principala caracteristică care face ca un bun să fie folosit, în mod liber, pe post de bani pe piață este *vandabilitatea* – ușurința cu care un bun poate fi vândut pe piață atunci când titularul său dorește acest lucru, având cea mai mică pierdere de valoare posibilă¹⁰.

În principiu, nu există nimic care să prevadă ce bun ar trebui sau nu să fie folosit pe post de bani. Orice persoană care alege să cumpere ceva nu de dragul bunului, ci în scopul de a-l schimba cu altceva, face din acel lucru

⁹ Pentru o analiză a modului în care incertitudinea privind viitorul reprezintă principalul motor din spatele cererii de a deține bani, a se vedea Ludwig von Mises, *Human Action*, p. 250. În absența incertitudinii privind viitorul, oamenii își pot prognoza toate veniturile și cheltuielile lor din timp, și le pot planifica într-un mod optim, astfel încât să nu mai aibă niciodată nevoie să dețină bani lichizi. Dar, pentru că incertitudinea face parte integrantă din viața noastră, oamenii trebuie să continue să dețină bani pentru a-i putea cheltui fără să cunoască viitorul.

¹⁰ Menger Carl, „On the Origins of Money“ *Economic Journal*, vol. 2, 1892, p. 239–255; traducere de C. A. Foley.

de facto bani; iar cum oamenii sunt diferiți, la fel și părerile și alegerile lor sunt diferite cu privire la ce bun constituie bani. De-a lungul istoriei umane, multe bunuri au îndeplinit funcția de bani: cu precădere aurul și argintul, dar și cuprul, cochiliile de scoici, pietrele mari, sarea, bovinele, hârtiile emise de stat, pietrele prețioase, chiar și alcoolul și țigările în unele cazuri. Alegerile oamenilor sunt subiective, astfel că nu există o alegere „bună” sau „rea” de bani. Cu toate acestea, fiecare alegere vine cu propriile consecințe.

Vandabilitatea relativă a bunurilor poate fi evaluată după modul în care acestea abordează cele trei aspecte ale problemei lipsei de coincidență a nevoilor, sus-menționate: vandabilitatea lor în scară, în timp și în spațiu. Un bun care este vandabil în scară poate fi împărțit cu ușurință în mai multe bucăți sau grupat în unități mai mari, permițând astfel titularului său să-l vândă în cantitatea pe care o dorește. Vandabilitatea în spațiu indică o portabilitate a bunului când o persoană călătorește, ceea ce face ca mijloacele monetare bune să aibă o valoare ridicată per unitate de greutate. Un număr mare de bunuri, ce îndeplinesc funcția de bani, dețin aceste două atribute. Cel de-al treilea element – vandabilitatea în timp – este cel mai crucial.

O bună vandabilitate în timp se referă la capacitatea bunului de a-și menține valoarea în viitor, permițând titularului său să acumuleze avere, fapt ce constituie a doua funcție a banilor: *mijloc de economisire*¹¹. Pentru ca un bun să fie vandabil în timp, acesta trebuie să fie imun degradării, coroziunii și altor forme de deteriorare. Este sigur să afirmăm că, oricine credea că își poate acumula averea pe termen lung în pești, mere sau portocale a învățat această lecție pe calea cea grea și probabil că avea puține motive de grijă privind acumularea averii, pentru o vreme. Integritatea fizică în timp reprezintă o condiție necesară, însă insuficientă pentru vandabilitatea în timp, întrucât este posibil ca un bun să își piardă valoarea în mod semnificativ, chiar dacă starea sa fizică rămâne neschimbată. Pentru ca un bun să-și mențină valoarea, este de asemenea necesar ca oferta pe piață a celui bun să nu crească considerabil în perioada în care titularul îl deține. O caracteristică comună a formelor de bani, de-a lungul istoriei, este dată de prezența unui mecanism care restrânge producția de noi bucăți ale bunului, pentru a menține valoarea

¹¹ N.t.: Acumularea de bani, în special de aur, pentru o perioadă mai lungă de timp, cu un anumit scop, a fost denumită de știința economică *tezaurizare*. Tezaurizarea a fost o operațiune specifică formațiunilor precapitaliste. După aceea, și mai ales în zilele noastre, datorită dezvoltării creditului, tezaurizarea clasică și-a pierdut sensul, deoarece moneda de hârtie nu are valoare intrinsecă și se depreciază, iar cei ce posedă bani care le prisosesc, îi depun la bănci pentru a obține dobândă.

bucăților existente. Dificultatea relativă a producerii de noi unități monetare determină duritatea banilor: moneda (banii) a cărei producție este greu de mărit poartă denumirea de *monedă dură*¹², iar moneda a cărei producție în cantități mari este elastică poartă denumirea de *monedă ușoară*.

Putem înțelege duritatea banilor prin două criterii distincte privind producția unui bun: (1) *stocul*, care este cantitatea existentă, alcătuită din tot ce a fost produs la un moment dat, minus tot ce a fost consumat sau distrus; și (2) *fluxul*, care reprezintă producția suplimentară, care va fi realizată în următoarea perioadă de timp. Raportul dintre stoc și flux reprezintă un indicator de încredere al durității unui bun ca bani, și al capacității sale de a juca un rol monetar. Producția existentă a unui bun care are un raport stoc-flux mic poate fi crescută considerabil dacă oamenii încep să folosească respectivul bun ca mijloc de economisire. Este puțin probabil ca un astfel de bun să-și mențină valoarea dacă este folosit ca mijloc de economisire. Cu cât este mai mare raportul dintre stoc și flux, cu atât este mai probabil ca un bun să-și mențină valoarea în timp și astfel, să fie mai vandabil de-a lungul timpului¹³.

Dacă oamenii aleg, ca mijloc de economisire, o monedă dură, cu un raport stoc-flux mare, achiziționarea ei în scopul economisirii ar crește cererea pentru aceasta, determinând astfel o creștere și a prețului său, fapt ce ar i-ar încuraja pe producătorii monedei să o emită și mai mult. Însă, pentru că fluxul este unul mic în comparație cu stocul existent, prețul este puțin probabil să scadă semnificativ, chiar și cu o creștere însemnată a noii producții. Pe de altă parte, dacă oamenii ar alege să-și stocheze averea într-o monedă ușoară, cu un raport stoc-flux mic, ar fi inoportun ca producătorii monedei să o emită în cantități mari. Dacă ar proceda astfel, moneda s-ar deprecia și devaloriza, iar persoanele econoame ar fi astfel deposedate de averea lor și vandabilitatea bunului s-ar distruge în timp.

Îmi place să numesc acest lucru *capcana banilor ușori*: orice bun folosit ca mijloc de economisire va avea o producție crescută, iar un bun a cărui producție poate fi crescută ușor va distruge averile celor care l-au folosit ca mijloc de economisire. Corolarul acestei capcane este că, un bun care este folosit cu succes pe post de bani va avea un mecanism natural sau artificial care restricționează noul flux al bunului pe piață, menținându-i valoarea în

¹² N.t.: Autorul folosește noțiunile de *hard money* și *soft money* pentru a se referi la ușurința sau dificultatea producerii/emiterii banilor.

¹³ Fekete Antal, *Whither Gold?* Câștigător al International Currency Prize în 1996, sponsorizat de Bank Lips, 1997, www.professorfekete.com/articles/AEFWhitherGold.pdf.